

Kryteria ewaluacji

Prepostowe inspiracje wiedzowe

Kryteria ewaluacji stanowią pewien rodzaj standardów, według których poddaje się ocenie dane przedsięwzięcie. Kryteria ewaluacji mają bezpośredni związek z pytaniami kluczowymi, powinny być sformułowane jasno i precyzyjnie. Stanowią one rodzaj systemu wartości, do którego odwołuje się ewaluator na każdym etapie swoich badań.

W przeciwieństwie do pytań kluczowych, które nie posiadają charakteru oceniającego, kryteria ewaluacji mają formułę wyrażnie wartościującą. Stanowią one rodzaj pryzmatu, przez który ewaluator będzie patrzył na ewaluowane przedsięwzięcie, wskazując to, co jest najistotniejsze z punktu widzenia jego celów i efektów.

Jedno i to samo zdarzenie może być skrajnie inaczej ocenione, gdy za kryterium oceny przyjmie się inną wartość. Na przykład oceniając szkolenia realizowane w ramach projektu reorientacji zawodowej przy zastosowaniu kryterium „skuteczności” stwierdzamy, że projekt zrealizował przewidywaną liczbę szkoleń, a więc jest „dobry”. Jednak oceniając te same szkolenia przy zastosowaniu kryterium „użyteczności” stwierdzamy, że projekt nie spełnił oczekiwań jego uczestników, a więc jest „zły”. W zależności od przyjętego kryterium zmienia się nasz sposób oceny, co zobrazować mogą poniższe przykłady.

Kryteria a ewaluacja projektu

1. Projekt skuteczny nie musi być efektywny.
2. Projekt skuteczny nie zawsze jest użyteczny.
3. Projekt adekwatny, w momencie jego tworzenia, wcale nie musi być ostatecznie użyteczny dla odbiorców.
4. Nawet użyteczny projekt nie zawsze tworzy trwałe rezultaty.

Dlatego też etap wyboru kryteriów ewaluacji wymaga ścisłej współpracy ewaluatora z osobą zamawiającą ewaluację w celu zidentyfikowania i wybrania takich kryteriów, które staną się podstawą oceny ewaluowanego przedsięwzięcia.

Przykładami najczęściej stosowanych kryteriów ewaluacji są:

1. RELEVANCE (ang.): **Trafność, Właściwość, Odpowiedniość, Zgodność, Adekwatność, Stosowność**
2. EFFICIENCY (ang.): **Efektywność, Wydajność, Ekonomiczność**
3. EFFECTIVENESS (ang.): **Skuteczność**
4. UTILITY (ang.): **Użyteczność**
5. SUSTAINABILITY (ang.): **Trwałość, Długotrwałość, Wpływ**

W teorii istnieje wiele tłumaczeń znaczeń poszczególnych kryteriów ewaluacji. W uproszczeniu definiowanie poszczególnych kryteriów można zinterpretować w poniższy sposób:

Kryterium ewaluacji	Definiowanie	
Trafność	W jakim stopniu cele projektu są zgodne z potrzebami jego odbiorców?	CELE A POTRZEBY
Efektywność	W jakim stopniu poniesione nakłady w projekcie są ekonomiczne?	NAKŁADY A EFEKTY
Skuteczność	W jakim stopniu cele projektu zostały osiągnięte?	PLAN A WYKONANIE
Użyteczność	Na ile rzeczywiste efekty projektu są zgodne z potrzebami jego odbiorców?	EFEKTY A POTRZEBY
Trwałość	W jakim zakresie efekty projektu są długotrwałe? Co zmieniło się w ludziach i otoczeniu po jakimś czasie od zakończenia projektu?	WPŁYW NA CEL OGÓLNY PROJEKTU
Innowacyjność	W jakim stopniu projekt wnosi nowe rozwiązania?	KREATYWNOŚĆ